

5. Is er bij het Nationaal Archief iets te vinden over de vijf Duitse concentratie- en doorgangskampen in Nederland?

Kampen in Nederland

Tijdens de Duitse bezetting waren er in Nederland vijf concentratie- en doorgangskampen. Drie van deze kampen (Amersfoort, Schoorl, Westerbork) bestonden al vóór de Duitse inval. Amersfoort en Schoorl waren Nederlandse legerkampen en in Westerbork werden vanaf 1939 joodse vluchtelingen vanuit Duitsland opgevangen. Tijdens de bezetting namen de Duitsers deze kampen over om er verzetslieden, joden, geestelijken, homoseksuelen, socialisten en communisten in vast te zetten, maar ook asocialen, zwarthandelaren en criminelen. Naast de bestaande kampen werden twee nieuwe opgericht, in Ommen en in Vught.

Na de Duitse inval op 10 mei 1940 werden in Nederland diverse eenheden van de SS (Schutzstaffeln) en de SiPo en SD (Sicherheitspolizei en Sicherheitsdienst) gestationeerd. De Sipo/SD was belast met het bestrijden van politieke oppositie en allerlei andere activiteiten die als ongewenst en gevaarlijk werden beschouwd. De anti-Duitse geluiden in Nederland werden evenwel steeds sterker, waardoor de Sipo/SD vanaf 1941 steeds meer mensen oppakte. Zij werden berecht of in Schutzhaft genomen, dat wil zeggen dat zij ter bescherming van de 'staatsveiligheid' in hechtenis werden genomen. De meeste arrestanten die voor Schutzhaft in aanmerking kwamen, gingen op transport naar Duitsland. Voordat zij op transport gesteld konden worden, moest er in Duitsland eerst nog van alles geregeld worden en bleven de arrestanten in Nederland in hechtenis.

Hoewel complete Nederlandse cellenblokken, zoals in bijvoorbeeld het 'Oranjehotel' in Scheveningen, door de Sipo/SD in gebruik werden genomen, bleek de geboden capaciteit niet voldoende te zijn. Zodoende nam de Sipo/SD het besluit gevangenkampen in te richten in Nederland, waar de arrestanten ondergebracht konden worden. Als eerste kamp voor gevangenen werd het al bestaande legerkamp in Schoorl ingericht. Dit kamp bleek reeds snel te klein en had bovendien geen gunstige ligging: het spoor hield op bij Alkmaar en in militair-strategisch opzicht lag het te dicht bij de kust. Zodoende werd het al snel opgeheven en werd het legerkamp in Amersfoort ingericht voor gevangenen. Later volgde de inrichting van de kampen in Ommen en Westerbork. In 1943 werd een nieuw kamp gebouwd, Konzentrationslager Herzogenbusch (Vught), naar model van de Duitse concentratiekampen.

Archieven algemeen

- toegang 2.05.55

Ministerie van Buitenlandse Zaken: Ambassade in de Bondsrepubliek Duitsland te Bonn, 1945-1954; Nederlandse Militaire Missie bij de Geallieerde Bestuursraad Berlijn, 1945-1955

inv.nr. 252

Stukken betreffende de Duitse concentratiekampen in Nederland, 1947-1950.

inv.nr. 263

Stukken betreffende de berichtgeving over concentratiekampen in Rusland, Duitsland en Nederland, 1952.

- toegang 2.09.06

Ministerie van Justitie te Londen, (1936)1940-1945(1953)

raadpleging van stukken alleen mogelijk na indiening van een schriftelijk verzoek inclusief onderzoeksopzet bij het hoofd Onderzoek van het Nationaal Archief.

inv.nr. 7191

Het aantekenen van inlichtingen van geredden en gedeporteerden uit concentratiekampen in Nederland [7110], 1944.

inv.nr. 14136

Stukken betreffende inlichtingen omtrent gedetineerden en gedeporteerden in concentratiekampen in Nederland na de bevrijding [P 166], 1944-1945.

- toegang 2.09.08

Ministerie van Justitie: Directoraat-Generaal Bijzondere Rechtspleging (DGBR), 1945-1952(1983)

inv.nr. 550

Concentratiekampen, 1945-1949, met retro-acta 1942-1943.

- toegang 2.09.10

Ministerie van Justitie, 1945-1947: Stukken A.M. van Tuyl van Serooskerken: Verzameling Misstanden Bewaringskampen; Proces te Neurenberg, 1945-1951

Dit gehele archief (20 inventarisnummers) bevat stukken over de berechting van 'foute Nederlanders' na de oorlog. Het bevat getuigenverslagen waarin ook veel gegevens over de behandeling in de kampen tijdens de oorlog te vinden zijn.

- toegang 2.09.61

Ministerie van Justitie: Commissies tot Opsporing van Oorlogsmisdadigers, (1942)1944-1949(1984)

raadpleging van stukken alleen mogelijk na indiening van een schriftelijk verzoek inclusief onderzoeksopzet bij het hoofd Onderzoek van het Nationaal Archief.

inv.nrs. 3921-3949, 4481

Dossiers inzake concentratiekampen [rubriek AB], 1945-1949.

N.B.: Nader toegankelijk via de klappers op naam van dader, verdachte en getuige (inv.nrs. 3895-3907) en op plaats van misdrijf (inv.nrs. 3890-3894).

Literatuur

- Jong, L. de, *Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog* Gevangenen en gedeporteerden (Amsterdam 1978) deel 8, 2^e helft.

Polizeiliches Durchgangslager Schoorl

Periode: mei 1940 tot oktober 1941.

Eerdere bestemming: Legerplaats Nederlandse Infanterie.

Beschrijving: In de beginperiode werden er Duitse soldaten gelegerd. Vanaf begin 1941 zaten er diverse groepen gevangenen, zoals verzetsmensen. In februari 1941 arriveerde de eerste grote groep joden, die tijdens een razzia in Amsterdam waren opgepakt. In juni 1941 werden 600 communisten en 100 antirevolutionairen in Schoorl gevangen gezet. De behandeling werd mettertijd slechter. Vanwege de precaire strategische ligging aan de kust en een slechte verbinding met het achterland werd het kamp vrij snel opgeheven. Alle gevangenen werden overgebracht naar het nieuw-ingerichte kamp in Amersfoort.

Belangrijkste kampcommandanten: Johann Friedrich Stöver (SS) en Karl Peter Berg (SD).

Archieven

Het Nationaal Archief heeft in zijn collectie geen stukken met algemene of specifieke informatie over het kamp in Schoorl (behalve in dossiers van bijvoorbeeld het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging betreffende daders die in Schoorl hebben gewerkt).

Literatuur

- A. Boer, *Het kamp Schoorl* (Schoorl 1994).
- G. von Frijtag Drabbe Künzel, *Kamp Amersfoort* (Amsterdam 2003).

Polizeiliches Durchgangslager Amersfoort

Periode: augustus 1941 tot begin 1943 en zomer 1943 tot mei 1945.

Eerdere bestemming: Oefenkamp van het Nederlandse Leger.

Beschrijving: De eerste gevangenen waren communisten en anderen die afkomstig waren uit het opgeheven kamp Schoorl. Daarnaast zaten er smokkelaars, geestelijken (onder wie de priester Titus Brandsma), een groep van 122 Russen van Mongoolse afkomst, joden (onder wie de sociaal-democratische wethouder van Amsterdam, S. de Miranda) en mensen uit de intellectuele en maatschappelijke elite. De omstandigheden in het kamp waren uitgesproken slecht. Aangezien het kamp een naar binnen gerichte samenleving vormde konden er vele misstanden en excessen voortwoekeren die door de buitenwereld niet werden opgemerkt. De zeer langdurige appèls en vele martelingen en mishandelingen maakten het leven in het kamp buitengewoon zwaar. De gevangenen leden bovendien voortdurend honger. Toen het 'modelkamp' in Vught in gebruik werd genomen wilden de Duitsers aanvankelijk het kamp in Amersfoort opheffen. In de zomer van 1943 werd echter besloten het toch open te houden. In deze tweede periode werd het kamp uitsluitend ingericht voor joden en voor personen die hadden geprobeerd zich aan de Arbeitseinsatz te onttrekken. De gevangenen kregen hulp van het Nederlandse Rode Kruis en dan met name van Rode-Kruismedewerkster, Loes van Overeem.

Belangrijkste kampcommandanten en -bewakers: Walter Heinrich, Johann Friedrich Stöver, Karl Peter Berg, Johann Oberle, Edmund Brahm, Paul Franzka, Joseph Johann Kotälla, Herman Wolff (het Kerstmannetje), Max Ridder, Karl Friedrich Titho en de 'Nederlanders' Willem van der Neut en Berend Johan Westerveld.

Archieven

- toegang 2.04.80

Ministerie van Binnenlandse Zaken: Bureau voor Nationale Veiligheid (BNV), (1930)1945-1946(1980)

raadpleging van stukken alleen mogelijk na indiening van een schriftelijk verzoek inclusief onderzoeksopzet bij het hoofd Onderzoek van het Nationaal Archief.

Bijlage 3 Specificatie van de inventarisnummers 2357-3524: stukken betreffende het verkrijgen en/of het verstrekken van gegevens omtrent personalia, activiteiten en lidmaatschappen van diverse personen.

inv.nr. 2563

Crone, R.F.H.H.P., (Cramer, Janssen), lid National-Sozialistische Deutsche Arbeiterpartei, Sonderführer bij Abwehrstelle Niederlande Abteilung III-c (Personenüberwachung und -klärung), later bij Truppen Abwehr Abteilung III-a, kampcommandant kamp Amersfoort.

inv.nr. 3227

Scheper, F.E., proces-verbaal van het verhoor van Scheper inzake doodslag en mishandelingen in concentratiekampen, waaronder de moord op de wethouder van Amsterdam voor de SDAP, S. de Miranda, door enige als kapo's optredende communisten in het kamp Amersfoort.

- toegang 2.09.08

Ministerie van Justitie: Directoraat-Generaal Bijzondere Rechtspleging (DGBR), 1945-1952(1983)

OORLOGSGIDS

5_is er bij het Nationaal Archief iets te vinden over de vijf Duitse concentratie- en doorgangskampen in Nederland?

inv.nr. 575
Kamp Amersfoort, rapport, 1948.

inv.nr. 887
Kamp Amersfoort, 1950, met retro-acta, 1944-1945.

- toegang 2.09.34.01

Commissie tot het doen van Aangifte van Overlijden van Vermisten, 1949-1962(1978)

inv.nr. 30
Rapporten van het Informatiebureau van het Nederlandse Rode Kruis betreffende de transporten van Amersfoort naar Neuengamme in 1944 en 1945, maart en augustus 1949.

inv.nr. 89
'Etude sur le camp d'Amersfoort et ses déportations de prisonniers politiques et autres en Allemagne', door het Inlichtingenbureau van het Nederlandse Rode Kruis samengesteld ten behoeve van het onderzoek naar vermiste gedeporteerden, juni 1950; met supplement.

- toegang 2.09.61

Ministerie van Justitie: Commissies tot Opsporing van Oorlogsmisdadigers, (1942)1944-1949(1984)

raadpleging van stukken alleen mogelijk na indiening van een schriftelijk verzoek inclusief onderzoeksopzet bij het hoofd Onderzoek van het Nationaal Archief.

Rubriek 2.1.1.3 Opsporing van oorlogsmisdrijven begaan in Kamp Amersfoort

inv.nr. 3584
Stukken betreffende het onderzoek naar de gedragingen van de SS-Hauptscharführer (later SS-Untersturmführer) Karl Peter Berg in het concentratiekamp te Amersfoort gedurende het tijdvak februari 1942-januari 1943 (bevat ook de volgende agendanummers: 522/1945 en 705/1946), 1945-1947.

inv.nr. 3585
Stukken betreffende het onderzoek naar het overlijden van S. de Miranda, oud-wethouder van Amsterdam, tijdens de Duitse bezetting in het Polizeiliches Durchgangslager Amersfoort (PDA), 1945-1947.

inv.nrs. 3586-3587
Dossiers inzake de opsporing en aanhouding van Duitse oorlogsmisdadigers met betrekking tot het destijds bestaande concentratiekamp Amersfoort (de zogenaamde VPD 151 ev.), 1945-1948.

N.B.: Geordend op PD-nummer.

Zie voor toegang de klapper, inv.nrs. 293-331.

3586 VPD 151 (Verzamel PD), bevattende de agendanummers 162/1945, 198/1945, 289/1945, 308/1945, 363/1945, 118/1946, 263/1946, 474/1946, 830/1946, 856/1946, 955/1946, 1051/1946, 1313/1946, 1444/1946, 1508/1946, 1519/1946, 1595/1946, 1694/1946, 1764/1946, 1869/1946, 2018/1946, 2047/1946, 2993/1946, 3118/1946, 3340/1946, 3404/1946, 39/1947, 226/1947, 263/1947, 368/1947, 497-498/1947, 548/1947, 590/1947, 726/1947, 839/1947, 856/1947, 870/1947, 883/1947, 935/1947, 946/1947, 975/1947, 976/1947, 977/1947, 980/1947, 988/1947, 999/1947, 1005/1947, 1006/1947, 1063/1947, 1072/1947, 1092/1947, 1098/1947, 1172/1947, 1199/1947, 1255/1947, 1270/1947, 1282/1947, 1367/1947, 101/1948, 110/1948, 131/1948, 143/1948, 150/1948, 162/1948.

3587 en PD 652.

inv.nr. 3588

Processen-verbaal van getuigenverhoor betreffende mishandelingen in het kamp te Amersfoort, 1946-1947.

N.B.: De in dit dossier opgenomen processen-verbaal, die - voorzover zij nadelige gegevens bevatten tegen bepaalde personen - ook in de desbetreffende PD's voorkomen, geven een algemeen beeld van de toestanden in het kamp.

inv.nr. 3589

Proces-verbaal van de verhoren van personen, deel uitmakende van het SS-Wachbataillon 'Nord West', welke belast waren met de buitenbewaking van het kamp te Amersfoort, met bijlagen, 1947.

N.B.: De in dit dossier opgenomen processen-verbaal, die - voorzover zij nadelige gegevens bevatten tegen bepaalde personen - ook in de desbetreffende PD's voorkomen, geven een algemeen beeld van de toestanden in het kamp.

inv.nr. 3590

Stukken betreffende het onderzoek naar de gedragingen van Herman Wolff (het 'Kerstmannetje), bewaker in het concentratiekamp te Amersfoort tijdens de bezetting, 1947.

inv.nr. 3591

Stukken betreffende het onderzoek naar de gedragingen van de Oberscharführer van de SD, Edmund Brahm, in het concentratiekamp te Amersfoort tijdens de bezetting, 1947.

inv.nr. 3666

Proces-verbaal betreffende verklaringen omtrent het opgraven van 108 lijken van gevangenen van het Polizeiliches Durchgangslager Amersfoort (voormalig concentratiekamp) Laan 1914 te Amersfoort, welke verklaringen zijn afgelegd door de voormalige SD-bewaker Oberscharführer Josef Johann Kotälla, 1947.

inv.nr. 3922

Dossier AB/A: Amersfoort, 1946-1949.

N.B.: Hierin bevinden zich foto's.

Literatuur

- Armando, H. Verhagen, M. Keus, *Geschiedenis van een plek* (Amsterdam 1980)
- G. von Frijtag Drabbe Künzel, *Kamp Amersfoort* (Amsterdam 2003)

OORLOGSGIDS

5_is er bij het Nationaal Archief iets te vinden over de vijf Duitse concentratie- en doorgangskampen in Nederland?

Arbeitseinsatzlager Erika in Ommen

Periode: juni 1942 tot mei 1945 (daarna in gebruik als interneringskamp voor politieke delinquenten)

Beschrijving: In de beginperiode was het kamp in Ommen een opleidingskamp voor SS-bewakers. Daarna werd het een gevangenenkamp voor mensen die veroordeeld waren voor economische delicten. Vanaf mei 1943 werd het kamp ingericht voor mensen die geprobeerd hadden de Arbeitseinsatz te ontduiken en voor Nederlandse studenten, die geweigerd hadden om de loyaliteitsverklaring te tekenen. Daarnaast werden hier 'contractbrekers', zwarthandelaren en 'a-socialen' opgesloten.

Belangrijkste kampcommandanten en- bewakers: Werner Schwier, Karel L. Diepgrond, J. de Jong, J.F.J. Boxmeer en J. Driehuis.

Archieven

- toegang 2.09.09

Ministerie van Justitie: Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging (CABR), 1945-1952(1983)

raadpleging van stukken alleen mogelijk na indiening van een schriftelijk verzoek inclusief onderzoeksopzet bij het hoofd Onderzoek van het Nationaal Archief.

inv.nr. 78692

Kaartsysteem met namen van kamppersoneel

Literatuur

- G. Veldman, *Knackers achter prikkeldraad: kamp Erika bij Ommen, 1941-1945* (Utrecht 1993).

Polizeiliches Juden Durchgangslager Westerbork

Periode: februari 1939 tot mei 1945.

Eerdere bestemming: Vluchtelingenkamp voor Duitse joden, opgericht door de Nederlandse overheid.

Beschrijving: Het ministerie van Binnenlandse Zaken nam het initiatief tot oprichting van dit kamp om joodse vluchtelingen uit Duitsland te kunnen huisvesten. Aansluitend viel het vluchtelingenkamp onder het ministerie van Justitie. In juli 1942 werd het bestuur overgenomen door de Duitsers. Westerbork werd een Juden Durchgangslager. Joodse Nederlanders werden door de Duitse bezetter in dit kamp bijeengebracht en vervolgens getransporteerd naar de vernietigingskampen in het Oosten. Op deze manier werden 107.000 mensen weggevoerd. De bewaking binnen het kamp was in handen van de Nederlandse Marechaussee. Het omliggende gebied daarbuiten werd bewaakt door de SS.

Belangrijkste kampcommandant: Erich Deppner, Josef Hugo Dischner en Albert Konrad Gemmeke.

Archieven

- toegang 2.04.57

Ministerie van Binnenlandse Zaken: Afdeling Binnenlands Bestuur, (1870)1879-1950(1957)

inv.nr. 2893

00RLOGSGIDS

5_is er bij het Nationaal Archief iets te vinden over de vijf Duitse concentratie- en doorgangskampen in Nederland?

- 7 -

Briefwisseling met het kamerlid J.H. Scheps inzake de opheffing van het concentratiekamp Westerbork en het verzoek een deel van het kamp aan te wijzen als oorlogsmonument, 1948-1949.

- toegang 2.09.09

Ministerie van Justitie: Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging (CABR), 1945-1952(1983)

raadpleging van stukken alleen mogelijk na indiening van een schriftelijk verzoek inclusief onderzoeksopzet bij het hoofd Onderzoek van het Nationaal Archief.

inv.nr. 92424

Lijst met namen van personen die meegedaan hebben aan de executies van Nederlanders in het kamp Westerbork.

- toegang 2.09.16

Nederlands Beheersinstituut (NBI): Beheersdossiers, (1929)1945-1967

raadpleging van stukken alleen mogelijk na indiening van een schriftelijk verzoek inclusief onderzoeksopzet bij het hoofd Onderzoek van het Nationaal Archief.

inv.nr. 18035

Kamp Westerbork.

- toegang 2.09.34.01

Commissie tot het doen van Aangifte van Overlijden van Vermisten, 1949-1962(1978)

inv.nr. 19

Proces-verbaal betreffende de organisatie in het kamp Westerbork, 4 juni 1948.

N.B.: Met getuigenverklaringen betreffende de kampleiding en de organisatie van de deportaties.

inv.nrs. 22-26

Stukken betreffende de transporten van Westerbork naar Auschwitz over de periode 1942-1944, z.j.

inv.nr. 27

Stukken betreffende de transporten van Westerbork naar Sobibor van 2 maart-20 juli 1943, z.j.

inv.nr. 28

Opgave door het Informatiebureau van het Nederlandse Rode Kruis van in de concentratiekampen Westerbork en Buchenwald overleden joodse personen, die op Nederlandse begraafplaatsen ter aarde zijn besteld, september 1946.

- toegang 2.09.45

Ministerie van Justitie: Rijksvreemdelingendienst (RVD) en Taakvoorgangers, 1918-1945(1981)

raadpleging van persoonsdossiers alleen mogelijk na indiening van een schriftelijk verzoek inclusief onderzoeksopzet bij het hoofd Onderzoek van het Nationaal Archief.

inv.nr. 62

OORLOGSGIDS

5_is er bij het Nationaal Archief iets te vinden over de vijf Duitse concentratie- en doorgangskampen in Nederland?

Brief aan de commandant van het kamp Westerbork bij de aanschrijving van de Reichskommissar für die besetzten Niederländischen Gebiete, nummer 6400 Ve/40 betreffende ondertekening van stukken, 1941.

inv.nrs. 1834–1883

waaronder stukken betreffende organisatie, personeel, financiën, administratie en taakuitvoering.

inv.nr. 1834

Lijsten van joodse vluchtelingenorganisaties met opvangadressen waarnaar de vanuit kamp Westerbork en kamp Oostelijke Handelskade 12 Amsterdam ontslagen vluchtelingen overgebracht kunnen worden, met geleidebrieven, 1939-1940.

inv.nr. 1836

Brief van het Ministerie van Binnenlandse Zaken betreffende de ontbinding van de Commissie van Toezicht en Bijstand van Westerbork, 1940.

inv.nr. 1847

Stukken betreffende de overdracht van het kamp door het Ministerie van Binnenlandse Zaken aan het Ministerie van Justitie, 1940-1941.

inv.nr.1862

Brief van de commandant van het kamp betreffende de naamswijziging van het kamp in Lager Westerbork, 1942.

inv.nr. 1871

Brief aan de inspecteur der Directe Belastingen te Hoogeveen inzake de opgave voor de inkomstenbelasting van ambtenaren in Westerbork, 1940.

inv.nr. 1872

Stukken betreffende declaraties van de gemeenten Leeuwarden en Achtkarspelen wegens de voor vervoer, huisvesting, voeding en verpleging van vluchtelingen uit kamp Westerbork gemaakte kosten, 1940-1941.

inv.nr. 1874

Stukken betreffende het verlenen van toestemming aan de commandant van het kamp Westerbork om declaraties van Staatsbosbeheer te mogen voldoen, 1940-1941.

inv.nr. 1875

Stukken betreffende de plannen tot het openen van een nieuwe, alsmede het beheren van de bestaande postrekening van het kamp, 1940-1942.

inv.nr. 1876

Stukken betreffende diverse financiële aangelegenheden waaronder aanvragen om décharge, maandelijkse afrekeningen, declaraties, verzekeringen, schadevergoeding en omzetbelasting, 1940-1943.

inv.nr. 1907

OORLOGSGIDS

5_is er bij het Nationaal Archief iets te vinden over de vijf Duitse concentratie- en doorgangskampen in Nederland?

Stukken betreffende de overdracht van uit kamp Sluis afkomstige particuliere eigendommen aan geïnterneerden te Westerbork, 1940-1943.

inv.nr. 1919

Correspondentie met de commandant van kamp Westerbork inzake opgave en aanmelding van Rijksduitsers voor militaire dienst, 1941-1942.

- toegang 2.09.53.01

Ministerie van Justitie, Directoraat-Generaal van Politie, (1937)1940-1946(1948)

raadpleging van stukken alleen mogelijk na indiening van een schriftelijk verzoek inclusief onderzoeksopzet bij het hoofd Onderzoek van het Nationaal Archief.

inv.nr. 1.756

Agendanummer 1068: Overname van kamp Westerbork door de Duitsers.
Agendanummer 8784: Bewaking van kamp Westerbork.

inv.nr. 1270

Uitbetaling kamptoelagen aan ambtenaren van het kamp Westerbork.

inv.nr. 5002

Ontslag van arbeidscontractanten van het kamp Westerbork.

inv.nr. 3623

Versterking bewakingsdetachement kamp Westerbork.

- toegang 2.09.61

Ministerie van Justitie: Commissies tot Opsporing van Oorlogsmisdadigers, (1942)1944-1949(1984)

raadpleging van stukken alleen mogelijk na indiening van een schriftelijk verzoek inclusief onderzoeksopzet bij het hoofd Onderzoek van het Nationaal Archief.

inv.nr. 3646

Stukken betreffende het onderzoek naar de oorlogsmisdrijven gedurende de bezettingsjaren gepleegd in het toenmalige Jodenlager te Westerbork, in het bijzonder ten aanzien van de toenmalige commandant A.K. Gemmeker, met inhoudsopgave, 1945-1948.

- toegang 2.13.99.01

Ministerie van Defensie, Collectie Zuiveringen, 1945-1959

raadpleging van stukken alleen mogelijk na indiening van een schriftelijk verzoek inclusief onderzoeksopzet bij het hoofd Onderzoek van het Nationaal Archief.

inv.nr. 184

Schol, J. 09-09-1890. De geschiedenis van het kamp Westerbork tot aan de periode dat het een concentratiekamp werd en de gedragingen van J. Schol als kampcommandant, 1939-1947.

N.B.: Diverse kranten aanwezig.

- toegang 2.04.80

Ministerie van Binnenlandse Zaken: Bureau voor Nationale Veiligheid (BNV), (1930)1945-1946(1980)

OORLOGSGIDS

5_is er bij het Nationaal Archief iets te vinden over de vijf Duitse concentratie- en doorgangskampen in Nederland?

raadpleging van stukken alleen mogelijk na indiening van een schriftelijk verzoek inclusief onderzoeksopzet bij het hoofd Onderzoek van het Nationaal Archief.

inv.nr. 3130

Postema, T., lid NSB, onderwachtmeester der Staatspolitie, bewaker bij het kamp Westerbork, werkzaam voor de Ordnungs-Polizei, werd ingezet als spion.

inv.nr. 3244

Schol, J., voormalig commandant van kamp Westerbork, lid NSB, werkzaam voor Sicherheitspolizei en SD.

- toegang 2.05.80

Ministerie van Buitenlandse zaken te Londen (Londens archief), (1936)1940-1945(1958)

inv.nr. 2432

Stukken betreffende het overbrengen van op het kasteel De Schaffelaar te Barneveld geïnterneerde Nederlandse joden naar kamp Westerbork en de pogingen hen te redden, 1943-1944.

- toegang 2.09.06

Ministerie van Justitie te Londen, (1936)1940-1945(1953)

inv.nr. 9586

Mededeling dat uit het interneringskamp 'Westerbork' dagelijks 8 tot 10 lijken worden gehaald [10788], 1945.

- toegang 2.02.18

Kabinet van de Koningin, Londens archief, 1940-1945

dossier 76-6

Rapport van de Minister van Buitenlandse Zaken en nota's over hulp te verlenen aan 400 à 450 Nederlandse joden, die tot dusver door de Duitse autoriteiten in een uitzonderingspositie geplaatst en geïnterneerd waren op het Kasteel de Schaffelaar bij Barneveld en thans naar het beruchte concentratiekamp te Westerbork zijn gevoerd. Onder deze personen bevinden zich onder meer prof. E. Meyers en mevrouw Visser, weduwe van de overleden President van de Hoge Raad. Rapport betreffende het kamp Westerbork.

- toegang 2.13.25

Militair Gezag, (1939)1943-1946(1956)

inv.nr. 1354

Stukken betreffende het treffen van een regeling voor de teruggave van de te Westerbork achtergelaten bezittingen van voormalige joodse geïnterneerden [0006], 1945.

- toegang 2.05.64

Consulaten te Haifa en Jeruzalem (Israël), 1934-1954

inv.nr. 2092

Stukken betreffende de nalatenschappen van Nederlanders, omgekomen in de concentratiekampen Sobibor, Auschwitz en Westerbork, 1945-1954.

Literatuur

OORLOGSGIDS

5_is er bij het Nationaal Archief iets te vinden over de vijf Duitse concentratie- en doorgangskampen in Nederland?

- H. van der Veen, *Westerbork, 1939-1945. Het verhaal van vluchtelingenkamp en Durchgangslager Westerbork* (z.pl., 2003).

Zie ook de boeken van Etty Hillesum, Philip Mechanicus en vele anderen.

Konzentrationslager Herzogenbusch in Vught

Periode: januari 1943 tot 26 oktober 1944 (bevrijding kamp).

Beschrijving: Wegens gebrek aan ruimte in de kampen in Amersfoort en Westerbork werd in Vught een nieuw kamp ingericht. Het werd opgebouwd volgens het Duitse model van de concentratiekampen. Alle gevangenen uit Amersfoort kwamen in januari 1943 naar Vught. In augustus 1943 werd er een apart 'polizeiliches' deel ingericht, zodat de politieke gevangenen gescheiden van de joden kwamen te zitten. Eén van de aangrijpendste voorvallen in Vught was het bunkerdrama: 74 vrouwen werden opgesloten in een bunker en moesten daar meer dan een dag opeengepakt blijven zitten. De muren scheidde salpeterzuur uit; vele vrouwen overleefden de straf niet doordat zij vanwege de dorst het vocht van de muren likten en inwendig verbrandden.

Belangrijkste kampcommandanten: Karl Chmielewski, Adam Grünewald en Hans Hüttig.

Archieven

- toegang 2.04.80

Ministerie van Binnenlandse Zaken: Bureau voor Nationale Veiligheid (BNV), (1930)1945-1946(1980)

raadpleging van stukken alleen mogelijk na indiening van een schriftelijk verzoek inclusief onderzoeksopzet bij het hoofd Onderzoek van het Nationaal Archief.

inv.nr.2982

K. Lennertz; zou als kampouderste in concentratiekamp Vught de belangen van de gevangenen behartigd hebben.

- toegang 2.05.57

Ambassade in Frankrijk te Parijs, 1943-1955; Consulaat te Parijs, 1945-1954; Nederlandse Missie te Parijs, 1932-1950

inv.nr.1326

Lijsten met namen van personen met de Franse nationaliteit die gedurende de Duitse bezetting gevangen zaten in het concentratiekamp Vught, 1945.

Organisatieschema kamp Vught:

Chef SS-Wirtschafts- und Verwaltungshauptamt, SS-Obergruppenführer und General der Waffen-SS Konzentrationslager Vught Lagerkommandanten: CHMIELEWSKI – 1943 GRÜNEWALD – 1944						
Stafcommando 6 afdelingen						
I.	Schreibstube: alleen betreffende personeel; Adjudanten der lager-commandanten	II. Politie- afdeling betreffende verhooren en onderzoeken	III. Schutzhaft- lager- administratie van gevangenen) Hiertoe behoren: Schutzhaft- lagerführer, RapportführerA rbeitseinsatz- führer, Blockführer.	IV. Verwaltung, met onder- afdelingen: - betalingen - verpleging - onderhoud - bekleeding - haflings- eigentum	V. Sanitãtswesen: dokters en verplegers	VI. Ontspannings- afdeling voor het personeel

- toegang 2.05.80

Ministerie van Buitenlandse Zaken te Londen (Londens Archief), (1936)1940-1945(1958)

inv.nr. 4418

Gedetineerden in het concentratiekamp Vught, 1944-1945.

- toegang 2.09.08

Ministerie van Justitie: Directoraat-Generaal Bijzondere Rechtspleging (DGBR), 1945-1952(1983)

inv.nr. 1538

Vught, kamp, 1945-1948.

OORLOGSGIDS

5_is er bij het Nationaal Archief iets te vinden over de vijf Duitse concentratie- en doorgangskampen in Nederland?

inv.nr. 1794
Kamp 'Vught' te Vught, 1946-1950.

- toegang 2.09.09

Ministerie van Justitie: Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging (CABR), 1945-1952(1983)

raadpleging van stukken alleen mogelijk na indiening van een schriftelijk verzoek inclusief onderzoeksopzet bij het hoofd Onderzoek van het Nationaal Archief.

inv.nr. 79163
Kamppersoneel, leefomstandigheden, transporten en terechtstellingen in kamp Vught, 1946.

inv.nr. 79160
Verslag van het 'bunkergeval' te Vught, 1946.

inv.nr. 79195
Lijst van alle gedetacheerde gedetineerden uit het kamp Vught die per 30-07-1945 en per 28-08-1945 zijn overgeplaatst naar kamp Bakkerskil te Nieuwendijk, z.j.

inv.nr. 79202
Namenlijst van Duitse oorlogsmisdadigers die werkzaam waren in het voormalige concentratiekamp Vught, z.j.

inv.nrs. 79069-79086
Kaartsysteem van patiënten van het kampziekenhuis met vermelding van personalia en medische gegevens, 1945-1948.

79069 A - Ber

79070 Bes - Bre

79071 Bri - Dh

79072 Di - Fa

79073 Fe - Gri

79074 Gro - Her

79075 Hes - Jak

79076 Jan - Kob

79077 Koc - La

79078 Le - Mel

79079 Men - Nij N.B.: Bevat persoonlijke brieven van P. Menten.

79080 Ob - Por

79081 Pos - Rug

79082 Ruh - Sik

79083 Sil - Sz

79084 Ta - Ve

79085 Vi - We

79086 Wi - Zij

inv.nrs. 79055-79062

Kaartsysteem van patiënten met vermelding van personalia, medische gegevens, behandeling en nadere bijzonderheden, 1946-1948.

79055 A - Bro
79056 Bru - F
79057 G - H
79058 I - K
79059 L - M
79060 N - Scha
79061 Sche - Vel
79062 Ven - Z

inv.nrs. 79007-79018

Kaartsysteem van de Röntgenafdeling, z.j.

79007 A - Box
79008 Bra - D
79009 E - G
79010 H
79011 I - Kop
79012 Kor - Man
79013 Maq - Ort
79014 Os - Rok
79015 Rol - Sjo
79016 Sla - T
79017 U - V
79018 W - Z

inv.nrs. 79003-79006

Kaarten van opgenomen patiënten, z.j.

79003 A - G
79004 H - L
79005 M - S
79006 T - Z

inv.nrs. 78903-78905

Patiëntenkaarten van het centraal ziekenhuis, z.j.

78903 A - H
78904 I - R
78905 S - Z

- toegang 2.09.56

Ministerie van Justitie: waarnemend Secretaris-Generaal en Raadadviseur, mr. J.P. Hooykaas, (1925)1940-1947

inv.nr. 47

Rapport over misstanden in het kamp Vught, 1943.

- toegang 2.09.61

Ministerie van Justitie: Commissies tot Opsporing van Oorlogsmisdadigers, (1942)1944-1949(1984)

OORLOGSGIDS

5_is er bij het Nationaal Archief iets te vinden over de vijf Duitse concentratie- en doorgangskampen in Nederland?

raadpleging van stukken alleen mogelijk na indiening van een schriftelijk verzoek inclusief onderzoeksopzet bij het hoofd Onderzoek van het Nationaal Archief.

Dossiers die gaan over de opsporing van oorlogsmisdrijven begaan in Kamp Amersfoort (Verzamel PD 151; inv.nrs. 3586-3587) en Kamp Vught (verzamel PD 135; inv.nrs. 3592-3645).

Klapper op de documentatie-serie (inv.nrs. 2828-3583), de rapporten van de UNWCC (inv.nrs 336-372) en de dossiers inzake de opsporing en aanhouding van Duitse oorlogsmisdadigers met betrekking tot kamp Vught (inv.nrs. 3592-3645), 1945-1948.

Agenda van ingekomen en uitgaande stukken (nrs. 1-752) met verwijzingen naar het zogenaamde Persoonsdossiernummer (PD-nummer), met apart opgenomen de stukken betreffende het kamp Vught (nrs. 1-230) met verwijzingen naar het zogenaamde Verzameldossiernummer (VD-nummer), 1946-1948.

inv.nrs. 3592-3645

Dossiers inzake de opsporing en aanhouding van Duitse oorlogsmisdadigers met betrekking tot het destijds bestaande concentratiekamp Vught (de zogenaamde VPD 135), 1945-1948.

N.B.: Geordend op PD-nummer. Zie voor toegang de klapper, inv.nr. 290 en de agenda inv.nr. 291.

inv.nr. 3748

Onderzoek naar de mishandelingen van kapelaan G. Berix in de bunker van het gevangenkamp Vught, 1946-1947

- toegang 2.13.25

Militair Gezag, (1939)1943-1946(1956)

inv.nr. 341

Stukken betreffende de berichtgeving in kranten en op film over het Concentratiekamp Vught, 1944.

inv.nr 1762

Afwikkelingsbureau Kamp Vught.

inv.nr. 3027

Stukken betreffende de behandeling van een verzoek om een onderzoek naar de omstandigheden in het kamp Vught gedurende de Tweede Wereldoorlog in verband met in de pers verschenen berichten, 1944.

- toegang 2.21.270

Familie Laman Trip en aanverwante families, 1710-1986

inv.nr. 276

Stukken betreffende zijn [jhr. ir. R.E. Laman Trip] activiteiten in het Philips-commando in het concentratiekamp Vught, 1943-1946, met bijgevoegde stukken inzake reünies van oud-gevangenen, herdenkingen en geschiedschrijving van het Philips-commando, 1946-1947, 1964, 1967, 1970-1971, 1973, 1976-1977, 1979, 1984.

inv.nrs. 488-492

OORLOGSGIDS

5_is er bij het Nationaal Archief iets te vinden over de vijf Duitse concentratie- en doorgangskampen in Nederland?

Ingekomen brieven van haar man [jhr. A.D. Laman Trip] tijdens zijn gedwongen verblijf te Assen en zijn internering te Sint Michielsgestel en Vught, met bijlagen, 1940-1945.

- toegang 2.21.286

W. Drees [levensjaren 1886-1988] 1900-1985

Beperkt openbaar archief. Raadpleging alleen na toestemming van mw. dr. J.M. Drees, Brinklaan 9, 9722 BA Groningen (tel. 050 5274525).

inv.nr. 813

Stukken betreffende de gevangenschap van zijn zoon Willem in het concentratiekamp Vught, juli-augustus 1944.

inv.nr. 814

Knipsels betreffende het concentratiekamp Vught, 1946, 1967.

Literatuur

- P.W. Klein, J. van de Kamp, *Het Philips-Kommando in Kamp Vught* (Amsterdam 2003).
- J. van de Mortel, *Kamp Vught: januari 1943-september 1944* (Vught 1990).